

Bán László

Állatmesék (igaz történetek)

A beszéd nem minden, s azért, mert az állat nem beszél, nem lehet állítani, hogy nem értelmes. (Voltaire)

Rendhagyó kirándulás

Egy kellemes nyári napon, háztizsákkal, túrabottal felszerelve rövid kirándulásra indultam a közeli szurdokvölgy felé, ahol a Sebes-Körös jobb partját szegélyező sziklás perem egy részét akartam bejárni. Mielőtt a meredek kapaszkodóhoz értem, egy bozótos szakaszon kellett átvágnom, ám ekkor halk neszre lettem figyelmes. Hátranézve megláttam a három kutyát, amelyek tisztas távolságból követtek. Nem voltak ismeretlenek előttem. Az őzbarna, közepesnél kisebb keverék-kutya a nyaralóházak közti téren húzta meg magát kölykeivel, ahol az emberek jóvoltából éltek életüket. Megálltam, ők is megálltak, és várakozva néztek rám. Tudtam, ha nem küldöm vissza őket, felelősséggel tartozom az eseményekért, amelyek történhetnek. Azonban erős késztetést éreztem, hogy lássam, hogyan viselkednek a számukra bizonyára szokatlan környezetben. A kutyák megértették, hogy velem jöhetnek. Ezután közelebb merészkedtek, és együtt vágtunk neki a meredek emelkedőnek. Óvatosan lépkedve

minden útjukba eső mohás sziklát, fát, bokrot megszagoltak. Úgy tűnt, csak a jelenlétem bátorította fel őket arra, hogy ne adják fel, és ne forduljanak vissza. Ahogy haladtunk fölfelé az ösvényen, lassan bátorságra kaptak, és mire felértünk, már szemmel láthatóan megnyugodtak.

Ami ezután történt, az nemcsak engem ért teljesen váratlanul, hanem láthatóan a kölyköket is: a kutya vad iramban elrohant az ösvényen, és eltűnt az út kanyarulatánál. Kis idő múlva ugyanolyan iramban újra megjelent, majd megállás nélkül ismét elrohant. Vártam, hogy újra feltűnjön, de ezúttal hiába. Tanácstalan voltam, mitévő legyek. Már a kölykök is nyugtalankodni kezdtek, néha rám sandítottak, de helyükön maradtak. Úgy döntöttem, még várok egy darabig, és ha nem jön elő, nem marad más hátra, minthogy hazainduljak a kölykökkel, vagy ha ők nem tartanak velem, nélkülük. Végül arra gondolva, hátha baja történt, és segítségre szorul, a keresésére indultam. Útközben próbáltam megérteni az anyakutya viselkedését. Találkozása az erdő fáival, a mindent uraló csend, a szokatlan illatok valószínűleg elemi erővel ébresztettek fel benne valamilyen, talán a boldogsághoz hasonló érzést, amely fékezhetetlen rohanásra készítette.

A kutya különös viselkedése felidézett emlékeimben egy régebbi történetet, amelynek egy gyerek volt a szereplője. Egy alkalommal, amikor a városi járványkórház közelében vezetett az utam, az épületből egy idősebb férfi lépett ki, kézen fogva egy hat-hét éves fiúcskát, valószínűleg az unokáját. Alig távolodtak el a bejárattól, amikor a gyerek szótlánul elengedte a férfi kezét, letérve az útról hanyatt feküdt a fűben, és elkezdett fetrengeni. Ki tudja, mi játszódott le a gyerek lelkében, mikor kiszabadulva a kórházból, és azon a füves területen ment át, amit a betegszoba ablakából sóvárogva nézhetett. A férfi arcán látszott, hogy küzd az érzelmeivel. Sietve mentem tovább, majd visszanezve láttam, hogy a gyerek ismét fogja a férfi kezét, és folytatják útjukat.

A kutyát keresve már eléggé messze jártam, amikor zajt hallottam. Hátranézve láttam, amint az egyik kölyökkutya feltűnik a kanyarban. Miután tudomásul vette, hogy megláttam, visszafordult, mintegy jelezve: megtette a rábízott feladatot, tudatta velem, hogy az anyjuk megjött, és várnak rám. Az úton visszafelé a kutyák már bátrabban viselkedtek, de szigorúan maguk előtt engedve követtek, ezzel vezérüknek ismertek el. Hazaérkezve, később kinéztem az ablakon, és láttam, amint a kutyák a fűben elnyúlva mélyen alsznak. Biztosan szépet álmodtak.

A farkasok öröksége

Az anyakutya ismét lekölykezett: a kerítésemtől alig másfél méterre, egy félbemaradt építkezés tövében készített almot, de együtt maradt az előbbi kölykeivel is. A kutyákkal való jó kapcsolatom számomra előnyösnek bizonyult,

megbízta bennem, és engedték, hogy az alomtól alig egy méterre lévő ösvényen közlekedjek, de bárki mást ugatással tartottak távol. Egy alkalommal a rossz idő miatt esőkabát volt rajtam – ebben a kutyák nem ismertek fel –, és amikor el akartam menni az alom mellett, felsorakozva az ösvényen már messziről megugattak. A szomszédok kutyái is besegítettek nekik, felsorakoztak néhány méterre a hátuk mögött, és ők is hangosan ugattak. Miután rájöttem, hogy a kutyák az öltözetem miatt nem ismernek fel, levettem a köpenyt. Ekkor az anyakutya és kölykei, feladva agresszív magatartásukat, abbahagyták az ugatást. A másik falka azonban nem tágított, és tovább védte az almot, hiszen nekik mindenképp idegen voltam. Ekkor tanúja lehettem annak, amint az ismerős kutyáim tudomására adták a többi kutyának (a másik falkának), hogy nem vagyok ellenség, és ezért hagyják fel fenyegető viselkedésüket. Az egyik kölyök vállalta az üzenetvivő szerepét. Megfordult, hátrament a másik falkához, és a sorban álló kutyák közül az egyiknek megnyalta a szája sarkát. A kutyák rögtön feladták ellenséges magatartásukat, a továbbiakban hagyták, hogy folytassam utamat.

Ez a történet számomra akkor kapott különösebb jelentőséget, amikor olvastam arról, hogyan zajlott le egy csángó férfi találkozása a hegyekben egy kisebb farkasfalkával. A férfi egy erdei tisztáson találkozott össze a farkasokkal. Kölcsönösen méregették egymást, majd a vezérfarkas odament minden társához, és az orrával megérintette őket, mire az egész falka elvonult az erdőbe. A kutyák és a farkasok által használt kifejezési mód annyira hasonló, hogy

az nem lehet véletlen, valószínűleg ezt a kutyák örökölték farkas őseiktől. Utólag visszaemlékezve a fenti történetekre, a sors különös ajándékának tekintem, hogy részese lehettem olyan eseményeknek, amelyekben megnyilvánult a kutyák ésszerű, értelmes viselkedése.

Kira rejtélyes üzenete

A faluban lakott egy idős férfi, aki nagyvárosból került vidékre, magával hozva kutyáját és Kira nevű nőtény macskáját. A kutyát láncon tartotta, de a macska szabadon kószálhatott. Házunk közel lévén az övéhez, a macska gyakran látogatott meg engem és a feleségemet, és egy idő múlva mind gyakrabban tartózkodott nálunk. Amikor a teraszon ültünk, többnyire velünk volt, ilyenkor egy székre párnát helyeztünk, arra kuporodott. A szomszéd halála-

kor a kutyát a rokonság elvitte azzal az elgondolással, hogy a kutya nem képes meglenni gazda nélkül, „viszont a macska tud gondoskodni magáról” – vélték, és itt hagyták. Ezután szinte minden alkalommal, amikor megérkeztünk vidékre, és a kaput nyitottam, Kira panaszos nyávogással szaladt elibünk. A feleségem betegsége és halála miatt egy ideig távol maradtam, majd amikor újra eljöttem, és leültem a teraszon egy székre, Kira az ölembe ugrott. Elülső két lábát a mellemnek támasztva a szemembe nézett. Az idő telt, titokzatos nézése mintha sohasem akart volna véget érni. Talán együttérzését akarta kifejezni? Talán ő is szenvedett? Vagy valami mást akart tudtomra adni?

A következő alkalommal, amikor megérkeztem, nem jött elé a kapuhoz, és továbbra sem jelentkezett. A szomszédoktól tudtam meg, hogy Kira elpusztult.

BÁN LÁSZLÓ 1941. augusztus 10-én született Nagyváradon. Temesváron végezte a Traian Vuia Politechnikai Egyetemen a villamosenergetikai szakot, a posztgraduális képzést a Bukaresti Politechnikai Egyetem energetikai szakán. Nyugdíjazásáig a Nagyvárad Villamossági Vállalatnál dolgozott. Megjelentek írásai a Nagyvárad Állami Egyetem kiadványaiban, az *Energetica*, a *Magyar Energetika*, a *Várad*, az *Erdélyi Gyopár* folyóiratokban, valamint a *PBMET* lapjában, a *Partiumban*.

Gondolat 3.